

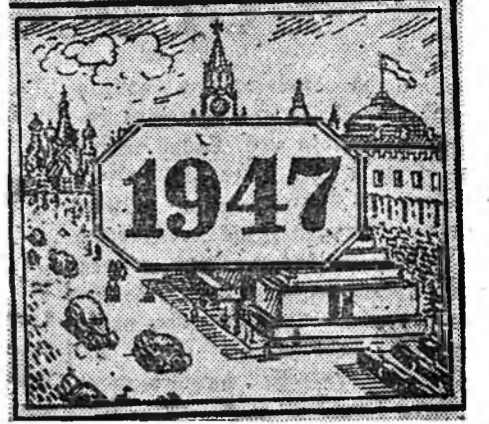

800 жилэй ой гүйсэбэ

Советскэ гүрэнэй столица

Түрэл Москва

Ийна, Газар айхса юм, ондоо лийна байна. Энэ сьеддүүг Совет үтэй Сталинскэ ай фото. (ТАСС).

БДИ

Эхэ орон айгаа армгэ хэ орон баригтайгаар... Октөбрийн... Советскэ... Инаркер А. ДАМБУЕВ.

Москва бүгдн түрэл өсгөө агуу хэ Сталинай ба хэд амригжээ байдаг, манай би оройн оломилон арад зоной напат болодоо шуужа байдаг манай түрэл Москвагай...

Монголын искусствын хүдэмэрлэгшэд, бигтээр манай газарнуудар абажа үзэһэн байнаби. Энэ 1940 ондо бурят-монгол искусствын дэглэ...

СССР-эй арадай артист Г. ЦЫДЕНЖАЛОВ.

Эрдэм ухаанай центр

Энэ оройноого столица Москвада хоер дахин өмгөөлб. Горно институт дүүргээ, Бурят-Монголдоо байхан тэдэн, 1931 ондо Москвада манай оройн ой дүгэмэрлэгшэдэй конференци боложо...

Инаркер А. ДАМБУЕВ.

Коммунизмын гуламта

Москва—манай агуу хэ социалистическэ оройн гуламта. Москва—лон миллион, советскэ арадуудай зүрхэн, эрдэм бэлгэй үлгэн, эрхэ сүтөөгүй тулгуур.

Москвада манай гүрэнэй бүхү шухала асуудалууд шийдэгдэнэ. Тэцэ, Кремлин түүхэтэ ордон оро советскэ парламент хуралдадаг.

Манай оройн ямаршэ газарай, ямаршэ яһанай хүн хаа гарайнгаа ганзагада хүйлгэнгээ хүрөөдэ хүр дэг болоһон тэрэ сагнаа хойшо загла хаа Москва орохо.

Москва манһаа огто холо бэлэ үдэршөө үдэртэ улам үтэ, улам ойро болжон. Хаанта засагай үгэ буруунай бэлээрһинээ заада өмөгтөгү жэштэй зүгэ харгынуу мүнөө уга урган.

1935 оноо би түрүүшынхөө Москва оройн байнаби. Москва намһа түрөөн хү бүгүүгэ хүлээбэрдэ хүлээбэ.

Уурууһан уулзаһан москвич—комсомолец—Манай Москва—эхэ гүрөө. Энэ манай оройн яһанан бүрийн хүнүүд ажэ һуудаг.

Эхэ яража Улаан Талмайда гара бали. Кремль. Башигнуугайһан алтан тээринүүд хүртэгөөр яараа.

Юун эхэ гүбитабьби.— гэжэ хүн бүхэн өнөд зуураа боложо, шэл агуй сөр оршожо байһан өнөдүгөө багтаһан нөөтөө холодохгүй харадаг.

Москва! Ямар нагшиц, ямар баян гүрөө гээшэби! Энэ гүрөөнөө бодхоһон гулаа бүтүү ой соо түрүүшын брөөн отолһон тэрэ хүндэ малгайгаа абажа дохоод, Москвай урбанһан хүтжэһон замһа хардаг.

Москвада хэдүу бээрүулэ хэдүу советскэ инженерүүд, техникүүд, хүдэмэрлэгшэ, московскэ заводуудаа хүдэмэрлэгшэб!

СССР-эй наугануудай Академи. Дод псовой нэрмжэтэ университет. Эхэ театр медицинскэ, педагогическэ болон бусад олон инстиутууд Москвагай культурын ургалтне харуулна.

Москвада эхэ олон түмөр замтай шууга мууд шилэжэ. Москвагай стампинуудһаа үдэр бүхэндэ хэдэн мянгад хүнүүд оройнгоо али бүхн зүгүүншэ шэлжэ мөрдөд.

Москвагай тон эхэ удхашанарың тэрэ дөй саамайхи ургалтада байна. Октябрийн революци Москвагай үнэ дүрсне онго болгоһон ба тэрэһинэ шөлөөр табиһанһаа гадна тэрэһий культури баялигуудта арадай революциноһоо удхашанар оруулан байна.

Дэхэйн капиталистическэ гүрэнүүдэй столинануудтай сасуужа харалха Москвагай хүсэгһинь юндэб гэжэ.— Москва ходо залуу. Москва найман зуун найгатай шэ хээ—залуу, суза, сээр! Ж. ТУМУНОВ.

БҮРЯТ ЭХЭНЭРЭЙ ҮГЭ

—Би басаган абахадаа колхозойнгоо түрүү хүнүүдөөр хамта хүдөөажалэй ыставаһаа уригдажа...

—Улаан Талмай дээрэ гархаданһай, Улаан Талмайн номни шулуун дөбсхэр тодо арюунаар яаһахи...

—Түүхэтэ Улаан талмай дээрэ шуугаа Ленинһий маршолой Гийдаг юм. Тэрэ хадаа хүрүн улаан мраморар уран дархамуудай уралан дүгээрһэн...

—Нэгтэ Москва өмөжө ерөө эол хубила хүртэһэ һайб—п гэжэ батта адан һуугааша сажажал өхчээр һалдажа һуугааша нөөлтөгүт хэлэбэ.

—Тон зүб дээ. Маанарай эхэ өсгөн р бүхэл шаһаараа баямай барыг боложо, шуруу туталай бэлээрһинэ саама гарамгүй үгээрһэн байһанын тодорхой.

—Арюн сабор Москва юрод айһаһа маанараа, гэжэ түрүүгшөө үргэлжэлэ, —ууган хүндэжэ, үгдөөрһинэ артайн чагажа ыставакжэ өмө һамди.

—Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм. Төгөөһи үгэрчтэ жэзэй Москвада һуугажа байна.— дөбө.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

—Мүнөөһиэ тэдгээртөө бөлгөсөд г түүд.— гэжэ нэгтэй асуухада: —Омхонгоо басаганһаа мөжэ һайнаг бэлэг аба һэм.

Гэгээн Москва

Гал улаан Олонойш туяада, Граньт шулуун Кремлинш заада Орожо би үзөө һэм Москва.

Эрхмэйш эрхим шийчигөө өгдөнни, Эхэбгөөш элбэг шийчигэ баялигөө Нүүрэйһингөө өсөгтэй сасуухаа һэм.

Энэ жаргалтай байһан оро доо Эхэ эрхөө дэргэн ябахадаа, Хэзээ би хэлэ һэм, мүнөөшэ хэлэнэм, Хэ эхэл үгсэ хэлэжэ байнам:

— Гэгээн Москва — гэрэ тэ зууля Ямаршэ дайсанһа аршалхын түлөө Дуһал дуһалаар нагши шүһаа Дууһын үгөөр бөлм мүнөө!

Маньһаан эмвэлэ шэлжэ эг домогтой Манай бурят хүбүүд омогтой, Этигыш мандаа, Москва...

Бээтар түрөлтэй манай баатарнууд, Барлам омогтой манай бүргэдүүд Аянтын мөсөөр нэрбөө һэн.

Харшан хара дайсаһаа илжа, Сэлэ һан дээрэ нэрэгүй болгоод, Сэлэ дээрэ мургүй болгоод, Хэлэхэл үгсэ дахтажа байнам:

— Гэгээн Москва, гэрэ тэ стоидын Найман зуун жалые нагиһаар үргэнэм. Алиһые дайсанһаа хэ һан аршалхын Аман тангариг Сталиндаа үргэнэм.

Цэдэн ГАЛАНОВ.

Нанан суугоо мартахагүйб

Манай социалистическэ оройн гэрэлтэ зүрхэн болохо Москва гүрөө би ходооо өрмэлзэдэ байгаа. Энэ өрмэлзэгэ хүсэл хадаа манай Советскэ Союзай граждани бүхэнэй хүсэл өрмэлзэгэ байһанын сохонтой.

1947 оной зун минни үни холын хүрһэн хүсэл күрөө ханаһан байна. Москва гүрөөдө болоһон комсомольскэ профсоюзна кресте хабаажа, манай республикын физкультурнигуудай нэрэ хүндне хамаагаа аза талаан налда туданһан байна юм.

Би Эсэлэ оройноо хамтаалын дайнай жэнүүдтэ орон соогуураа, мүн тэрһилэн хари оронуудар нялээд абаһан байһаб. Теэд биднэ Москва шынга халуун дулаанар үзэгдөн гүрөө байгаагүй юм.

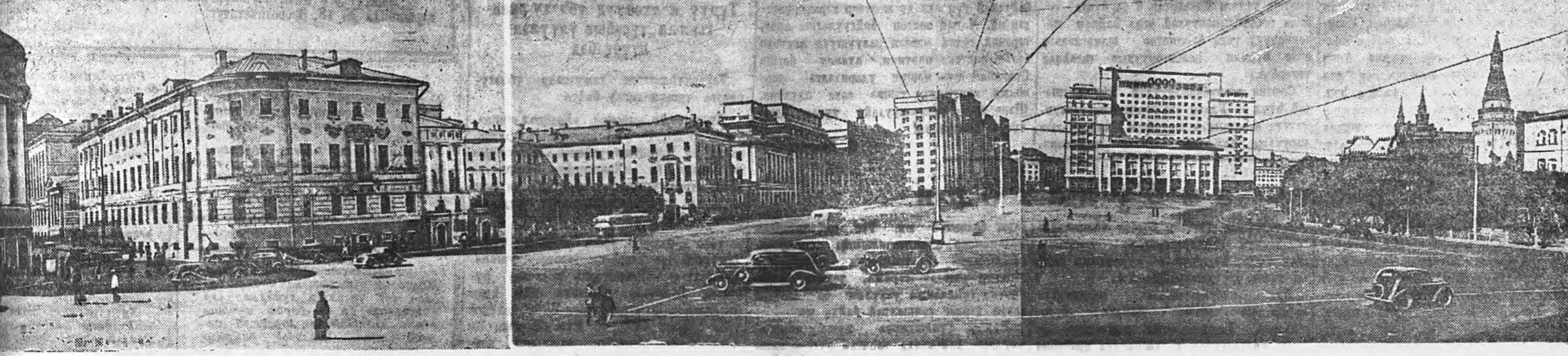
Кроссын һүүхээр Бурят-Монгол республикын зүгһөө физкультурнигай Бүхэсоюзна һайндлгөө болохо пардаг хабаалахын тула үзэгдэн байгааби.

Энэ үе соо Москвагай бүхн гайхамшгта һайхан газарнуудаар Ленинһий маршолой Третьяковскэ галлерей, М Горькийн нэрмжэтэ амаралтын ба культурын парк, театр музейнууд ба бусад һайхан газарнуудаар абажа талһанһан байнаби.

Манай оройн ахадуу республиканыууһаа физкультурни пардаг хабаадагшадман манай инэгэ вождэ Иосиф Виссарионович Сталин, тэрэнэй ойрын соратнигууд аба эжин халуун анхаралтайгаар угтанһан байна.

Парти ба правительствын хүтэлбэрлэлшдөдөй нимэ халуунаар угтанһанне би нанан соогоо мартахагүйб.

М. УСТЬЯНЦЕВ.

Ийна, Ишекэн талмай. Туһаа эхэ, талмай саада захида харгаашан аһ академик А. В. Шусевай болоп архи текторнууд Савельев ба Станранай проектор 1935 ондо баригданһан «Москва» гостиница. Тэрэнһөө агын талда Охотно шай, күдлэ харгаашанһа 1935 ондо проф. Лангманай проектор баригданһан СССР-эй Министруудой Соудей байһан. Энэ эхэ асар хэриг байгалиһа Горький үйлдэ эхин бэ 1786—93 онууда архитектор М. Ф. Казаковай барихан Московскэ гүрөөнэй университетын «Хуушан байһанһа» ансамбль. 1812 ондо болоһон гал түймөрэй һүүдэ эхэ гүрөө Д. И. Жигерин гэгдэ тус байһанһа сашир тух лэйгөөр шөлөөн барһан юм. Энэ байһан болһон урданһаа үндөөр һайса шор дүгдөн, жэл бүрнэ һэһблэгжэ байтаг хадаа Москвада «амир» тухэй байһан эхин гүрөө Д. И. Жигерин гэгдэ тус байһанһа саада тэд XX зуун жэлэй эхэндэ архитектор Р. И. Клейман барһан университетскэ байһан харгаданһа. Бүри саада таладанһа 1930-аад ондо архитектор Н. Ф. Янатовский баригданһа тухэй. Дүбөө нүүдэ тэд байһан бип. Ийна, Ишекэн талмай байһан газарта хуушан эрүүлэгтэ иштэ хэжэ эхэ эгвартаһууд байһан юм: Тигөөс 1932 ондо эдэ бүхн тэр байһанһаа зааһагдажа талмай болгогдон байһа. Н. Грановскийн фото. (ТАСС).

